

**Recenzja w postępowaniu na stopień doktora habilitowanego
w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka
Pani dr Renaty Orzechowskiej**

Podstawowe dane osobowe recenzenta

Prof. zw. dr hab. Anna Prabucka-Firlej

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina: instrumentalistyka

ł

Gdańsk, 30 czerwca 2016 r.

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna w Krakowie, Wydział Instrumentalny, pismo Prodziekana prof. Andrzeja Godka, z dnia 25 maja 2016 roku, zlecenie podjęte w związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 11 maja 2016 roku Nr BCK-VII-L 6534/16, na podstawie art. 18 a ust. 5 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2014 r. poz. 1852 ze zm.) zwana dalej ustawą powołującej komisję habilitacyjną do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka dla Pani dr Renaty Orzechowskiej. Postępowanie zostało wszczęte przez Centralną Komisję na wniosek Pani dr Renaty Orzechowskiej z dnia 1 lutego 2016 roku. Do nadesłanego mi przez Przewodniczącego Rady wskazanej przez wnioskodawcę do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego, zgodnie z art. 18a ust. 2 ustawy z dnia 14. 03. 2003 roku, pisma sygnowanego datą 25 maja 2016 roku, informującego o wyznaczeniu mej osoby przez CK recenzentem Komisji Habilitacyjnej do oceny osiągnięć Pani dr Renaty Orzechowskiej.

Podstawowe dane o Habilitantce

Pani dr Renata Orzechowska, ur. 15 lutego 1957 roku, studia muzyczne odbyła w latach 1976 - 1982 w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Krakowie, w klasie Profesora Ludwika Stefańskiego, uwieńczone w 1984 roku dyplomem z tytułem magistra sztuki. W dniu 12 kwietnia 1994 roku, po przeprowadzonym przewodzie artystycznym, Rada Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie przyznała jej kwalifikacje I stopnia w dziedzinie sztuki muzycznej, dyscyplinie – instrumentalistyka, specjalności – kameralistyka.

Jeszcze w czasie studiów na okres pięciu lat podjęła pracę na stanowisku nauczyciela fortepianu w Państwowej Szkole Muzycznej II Stopnia w Krakowie, natomiast z macierzystą Uczelnią związała się w 1983 roku, początkowo na godzinach zleconych, potem na pół etatu, a od 1 października 1985 na pełnym etacie asystenta. W 1994 roku, otrzymała mianowanie na stanowisko adiunkta w Katedrze Kameralistyki.

Obok dydaktyki prowadzi niezwykle aktywną działalność artystyczną i organizacyjną.

Ocena autoreferatu

W autoreferacie Pani dr Renata Orzechowska, w pierwszej części omawia jakie elementy miały wpływ na proces kształtowania jej osobowości, a w konsekwencji obranej drogi artystycznego rozwoju. Atmosfera rodzinnego domu gdzie zarówno matka jak i ojciec byli wysoce cenionymi solistami krakowskiej Opery i Operetki, domu w którym już jako dziecko spotykała się z największymi autorytetami ówczesnego muzycznego Krakowa, miała wpływ na krystalizowanie jej muzycznej drogi. Szacunek i uznanie budzi estyma, z jaką Habilitantka wyraża się o swoich pedagogach. O swojej pierwszej nauczycielce fortepianu – Ewie Różyskiej wyraża się w takich słowach: *”Była pedagogiem z powołania, całkowicie oddanym swoim uczniom, traktującym proces dydaktyczny jako swoistą misję. Organizowała koncerty uczniów będące wzorem dla całej szkoły, aktywizowała swoich uczniów, którzy po wielokroć występowali na scenach instytucji krakowskich, domach pomocy społecznej itp., co pozwalało na oswojenie z estradą i zdobycie pierwszych doświadczeń w tej materii”*. Przeglądając dokumentację Pani Renaty Orzechowskiej widzimy, że dziś ze swoimi studentami czyni to samo. Podobnie czas nauki w szkole średniej i wyższej, przejmowanie i chłonięcie nie tylko wiedzy i umiejętności przekazywanych jej przez pedagoga będącego jednym z najwybitniejszych autorytetów w historii polskiej pianistyki – Profesora Ludwika Stefańskiego, ale też przejmowanie Jego idei i postaw artystycznych, a obok tego również najlepszych cech charakteru. Jeszcze jedną postacią, która była ważnym przewodnikiem na muzycznej drodze Pani Renaty Orzechowskiej, była pełna pasji, temperamentu i oddania dla swoich studentów, pianistka–katedralistka - Prof. Zofia Zagajewska-Szlezer.

Te właśnie uwarunkowania stanowiły jakby wartki nurt rzeki, która poniosła doktorantkę w te dziedziny muzycznej działalności, które pokochała, w których nie tylko doskonale się czuje, ale i znakomicie spełnia się.

Pokaźna część autoreferatu poświęcona jest współpracy Habilitantki z wokalistami i instrumentalistami. Wśród jej partnerów znajdujemy nazwiska wybitnych artystów. Z wieloma występowała sporadycznie, a z niektórymi łączy ją długoletnia, skuteczna i wartościowa współpraca, natomiast wymownym owocem tejże jest przewodowe dzieło artystyczne.

Osobny rozdział omawia współpracę z najważniejszymi instytucjami muzycznymi Miasta Krakowa. Z jednej strony dowodzi ona najwyższej klasy i profesjonalizmu Pani Orzechowskiej, skoro stale i niezmiennie jej potrzebują, z drugiej zaś jej niespotykanego wręcz oddania sprawie popularyzacji muzyki, potrzeby docierania do wszystkich potencjalnych odbiorców, bez względu na ich status, wiek i przygotowanie.

Działalność pedagogiczna instrumentalisty, który nie prowadzi tak zwanego przedmiotu głównego, z gruntu musi być mniej spektakularna, jednak przedmioty którymi zajmuje się Habilitantka, choć uznawane za drugoplanowe stanowią niebagatelny element wykształcenia artysty muzyka. Do obowiązków pani Renaty Orzechowskiej na przestrzeni ponad 30 lat należy prowadzenie zespołów kameralnych (w różnych zestawach), nauki akompaniamentu, a także towarzyszenie studentom (wokalistom i instrumentalistom) na egzaminach semestralnych i dyplomowych.

Niniejszy autoreferat dotyczy długiej, ponad 30-letniej działalności, siłą rzeczy stał się więc szerokim podsumowaniem dotychczasowych osiągnięć.

Ocena dzieła artystycznego

Zgodnie z wymogami ustawowymi (Ustawa z dnia 14.03.2003 – art.16 ust.2 oraz Rozporządzenie MNiSW z dnia 22.09.2011 - par.12 ust.2. pkt 2 i 3) habilitacyjne dzieło artystyczne Adi. Dr Renaty Orzechowskiej to nagranie na płycie CD szeregu utworów kameralnych polskich kompozytorów XX wieku, przeznaczonych na obój i fortepian:

Grażyna Bacewicz – Sonata

Witold Szalonek – Pastorale

Stefan Kisielewski – Suita

Krzysztof Meyer – Pezzo capriccioso

Witold Lutosławski – Epitafium

Maciej Zieliński – Lutosławski in Memoriam

Płyta wydana została przez Grupę Twórczą „Castello” z Krakowa, pod numerem CD 023. Nagranie zrealizowano w Sali Koncertowej im. Krystyny Moszumańskiej-Nazar, w Akademii Muzycznej w Krakowie, w lipcu 2015 roku, reżyserem nagrania był Mateusz Kobiątek.

Przedstawione nagranie jest niewątpliwie najważniejszym osiągnięciem artystyczno – naukowym Habilitantki. Płyta ta jest w moim przekonaniu niezwykle wartościową **antologią przeznaczoną na obój i fortepian polskiej literatury kameralnej XX wieku**. Już sam dobór najcenniejszych na ten skład utworów, napisanych przez czołowych naszych kompozytorów zebranych w jedno wydawnictwo jest ewenementem w naszej fonografii. Płyta ta stanowi niezwykle cenne źródło informacji i wiedzy dla adeptów sztuki gry na oboju na wyższym i średnim stopniu kształcenia, tak w Polsce jak i za granicą, a obok tego jest materiałem który ze względu na wysokie walory artystyczne, może dać wiele satysfakcji melomanom.

Niewątpliwym atutem muzycznej kreacji tego duetu jest udział w nagraniu jednego z najlepszych polskich oboistów, Mariusza Pędziałka. Pani Orzechowska zaś, nie rezygnując ze swojego temperamentu, wyobraźni dźwiękowej i pomysłów muzycznych, w większości świadomie podporządkowuje się intencjom partnera. To wspaniała i godna podkreślenia cecha kameralisty.

Wysłuchanie sześciu dzieł dało mi obraz świadomych, realizujących starannie swoje partie instrumentalistów a w aspekcie partnerstwa poszukujących wspólnej drogi kameralnej muzyków. Pewnym niedosytem jest dla mnie jednostajnie brzmiąca artykulacja i ograniczony diapazon dynamiki w fortepianie w Suicie Kisielewskiego. Nie zmienia to jednak faktu, że

jednolitość artystycznych intencji, bogactwo środków wykonawczych, muzyczne porozumienie, czytelne przekazanie zróżnicowanych charakterów każdego z przedstawianych utworów dowodzi, że mamy tu do czynienia z dwójgiem doświadczonych, wrażliwych i pełnych wyobraźni muzyków.

Ocena osiągnięć artystycznych

Dokumentacja dorobku artystycznego jest imponująca przede wszystkim pod względem ilości, ale też w części przypadków ciężaru gatunkowego niektórych udokumentowanych koncertów. Dowodzi ona, że Pani Renata Orzechowska należy do pianistów o nieprzeciętnej aktywności. Wykaz koncertów, po przewodzie artystycznym I stopnia w 1994 roku, zatem na przestrzeni ponad 20 lat obejmuje 363 pozycje oraz 89 tematów koncertów szkolnych, przedstawiających różne formy, gatunki i style. Charakterystycznym dla naszych czasów jest fakt, że jako osoba znana i uznana w swoim środowisku w pokażnej większości koncertowała u siebie, z liczby 363 koncertów z jej udziałem - 310 odbyło się w samym Krakowie, wiele z nich w najbardziej prestiżowych salach i instytucjach jak: Filharmonia im. Karola Szymanowskiego, Opera Krakowska, Teatr im. Juliusza Słowackiego, Uniwersytet Jagielloński (Collegium Novum, Collegium Maius), Aula Florianka, Wawel.

Duża liczba jej koncertów miała miejsce w mniejszych ośrodkach Małopolski, jak: Niepołomice, Chrzanów, Tarnów, Zakopane, Krynica Zdrój, Kąсна Dolna, Busko Zdrój, Jaworzno, Skotniki, Jędrzejów, Dębno, Stopnica, Pszczyna, Sucha Beskidzka, Skawina, Wieliczka. Występowała też w większych ośrodkach kraju: Warszawa, Szczecin (Koncert fortepianowy G-dur - M. Ravela z Filharmonią), Gdańsk, Chorzów, Elbląg, Gdynia, Chełm, Katowice, Sosnowiec, Tarnowskie Góry. Z występów zagranicznych wymienione są trzy kraje: Szwecja, Włochy i Austria.

Wśród koncertowych partnerów Pani Renaty Orzechowskiej przeważają wokaliści, najczęściej jest to utalentowana młodzież, ale też znajdujemy szereg nazwisk artystów najwyższej klasy jak śpiewacy: Wiesław Ochman, Jadwiga Romańska, Teresa Żylis-Gara, Elżbieta Towarnicka, Janusz Żelobowski, Piotr Kusiewicz. Spośród instrumentalistów Pani Renata Orzechowska towarzyszyła m.in. skrzypaczkom – Kaji Danczowskiej, Teresie Głąbównej, wiolonczelistce - Dorocie Imiełowskiej, fleciście - Kazimierzowi Moszyńskiemu, oboiście Mariuszowi Pędziałkowi oraz klarncistom – Guy Deplus i Rebecce Rischin.

Ocena osiągnięć naukowych i twórczych

Publikacje Pani adi dr Renaty Orzechowskiej obejmują nagrania płytowe oraz nagrania z koncertów, które znajdują się w internecie.

W przesłanej mi dokumentacji wykazano pięć płyt CD, wydanych po roku 1994:

1/ *Nie bój się Anioła*, Album Kolęd – z Jackiem Wójcickim, POMATON EMI, 1995

2/ *Valse sentimentale* – utwory na wiolonczelę i fortepian – z Dorotą Imiełowską i Jackiem Tosikiem-Warszawiakiem, wyd. STUDIO 906, 2002

3/ *Laureaci I Ogólnopolskiego Konkursu Wykonawstwa Muzyki Operetkowej i Musicalowej im. Iwony Borowickiej*, POLSKIE NAGRANIA, 2004

4/ *Nie wszystkie umrę* – w 200 rocznicę Chopina, Fundacja Pomocy Artystom Polskim CZARDASZ, 2010

5/ *Muzyka polska XX wieku na obój i fortepian* – z Mariuszem Pędziałkiem, wyd. GRUPA TWÓRCZA CASTELLO, 2015.

Obok wyżej wymienionych płyt CD, kilka wydarzeń z udziałem Pani Renaty Orzechowskiej można obejrzeć i wysłuchać na popularnym portalu www.youtube.com. W tym: Koncert w ramach XXV Międzynarodowego Festiwalu „muzyka w Starym Krakowie” (24.08.2000) oraz 10 „Spotkań z artystą”, które cyklicznie organizowane są w Operze Krakowskiej.

W tym miejscu pragnę z naciskiem wskazać niezwykle ważną i cenną gałąź działalności Pani Renaty Orzechowskiej. I choć nie jest to działalność stricte naukowa, to już odcisnęła głębokie piętno na kulturalnym wychowaniu i kształtowaniu gustów młodego pokolenia w Krakowie. Jej, najpierw regularne uczestnictwo, a od 2005 roku też kierowanie cyklem „**Koncertów dla dzieci**” w Filharmonii Krakowskiej, jest działalnością nie do przecenienia. Ułożenie wieloletniego planu muzycznej edukacji najmłodszych wymaga nie tylko wiedzy, doświadczenia, psychologii, przewidywania, ale też szczególnej umiejętności doboru programów i wykonawców, by tę najwdzięczniejszą ale i najbardziej wymagającą publiczność zainteresować i zadowolić.

Ocena osiągnięć dydaktycznych

Już w omówieniu autoreferatu wspomniałam, że działalność pedagoga wydziałów wykonawczych, który nie prowadzi przedmiotu zwanego „głównym”, jest z gruntu mniej widoczna w całokształcie muzycznej edukacji. Zajęcia prowadzone przez panią adi. dr Renatę Orzechowską to: zespoły kameralne (w tym duety – również fortepianowe, tria, kwartety, kwintety z fortepianem, nauka akompaniamentu, czytanie a’vista oraz akompaniament w klasach instrumentów smyczkowych oraz wokalistów. Studenci z jej klasy muzyki kameralnej zdobywali wyróżnienia i nagrody w konkursach kameralnych w Łodzi, Krakowie i we Włoszech, występowali na licznych koncertach, ale w moim przekonaniu największym jej sukcesem pedagogicznym w dziedzinie kameralistyki jest kwintet fortepianowy „SONUS”. Pani Renata Orzechowska potrafiła piątkę młodych muzyków do tego stopnia zarazić entuzjazmem do muzyki kameralnej, że studencki zespół założony jeszcze w 2006 roku, gra w niezmiennym składzie i do dziś regularnie uczestniczy w życiu muzycznym Krakowa.

Konkluzja

Osiągnięcia artystyczne, naukowe, dydaktyczne i organizacyjne Pani adiunkt doktor Renaty Orzechowskiej, wysoki poziom artystyczno – wykonawczy przedstawionego dzieła przewodowego w postaci płyty CD z nagraniem utworów kameralnych polskich kompozytorów XX wieku na obój i fortepian stanowią nie tylko znaczny wkład w samą dyscyplinę, są również efektywnym przełożeniem na sferę nauki,

dydaktyki i upowszechnienia kultury oraz kształtowania estetycznych postaw polskiego społeczeństwa.

Niniejszym stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne, twórcze, naukowe, dydaktyczne i organizacyjne Pani adiunkt doktor Renaty Orzechowskiej spełniają wymagania art. 16 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku (Dz.U. z 2003 roku, nr 65, poz. 595. Dz. U. z 2005 roku nr 164 poz. 1365, Dz. U. z 2011 roku nr 84 poz. 455. DZ. U. z 2014 roku poz. 198).

Osiągnięcia Pani dr Renaty Orzechowskiej przyjmuję.

Prof. zw. dr hab. Anna Prabucka-Firlej